

ЦІЛЬОВА ПЕРЕОРІЄНТАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Анотація

Розглянуто перспективи та нагальні потреби, які повоєнний час поставить перед системою вищої технічної освіти з метою забезпечення реанімаційних процесів відбудови промисловості України.

Ключові слова: вища технічна освіта, відбудова країни, навчальний процес, підготовка фахівців.

Вступ

Вимоги ринку, новітніх технологій і конкурентна боротьба не могли не позначитися на системі генерації та передачі знань, на вимогах до якості підготовки фахівців з вищою технічною освітою. Ще десятиліття тому стало зрозумілим, що не можна за 5-6 років підготувати інженера до професійної діяльності із багажем знань на все життя, адже щорічно оновлюється близько 5% теоретичних і 20% професійних знань в галузі науки і техніки. Науковцями США встановлено, що період «напіврозпаду» компетентностей фахівця знижується на 50% унаслідок появи нової інформації, за багатьма професіями настає навіть менше ніж за 5 років. Стосовно нашої системи вищої освіти період «напіврозпаду» компетентностей фахівця з вищою технічною освітою настає раніше, ніж закінчується термін навчання здобувача освіти в університеті.

Дана наукова розвідка ставить своєю метою прогнозування процесів осучаснення вищої технічної освіти в умовах повоєнної відбудови держави.

Результати дослідження

Ще донедавна проблеми вищої технічної освіти в Україні були такими ж, як і в більшості європейських країн. Але військова агресія з боку росії призвела до того, що спектр питань, які має вирішувати освітня система України не лише значно розширився, але й набув аврального характеру:

- першою нагальною потребою стало забезпечення умов безпечного проведення навчальних занять, що закріпило в методиці викладання змішані та дистанційні форми;
- ще однією проблемою стала хронічна нехватка коштів у бюджеті країни на освіту: старіння лабораторної та дослідницької бази для відпрацювання навичок практичної роботи, скорочення необхідної кількості штатних одиниць науково-педагогічного персоналу університетів;
- в умовах війни набув критичних значень відтік науковців і викладачів за кордон;
- відтік потенційних здобувачів вищої освіти за кордон;
- втрати в результаті бойових дій, серед яких значну кількість складає молодь;
- зростання кількості закладів вищої освіти III –IV рівнів акредитації, незважаючи на демографічний процес, що мали місце в Україні в довоєнний період;
- процеси автоматизації й переобладнання підприємств та нові технології, автоматично призведуть до зростання вимог до якості освіти та до скорочення робочих місць для майбутніх випускників університетів [1].

На жаль, низку проблем, що стоять перед технічними ЗВО України можна було б продовжувати, але наше завдання не бідкатися, а знаходити шляхи для подолання проблем і відбудовування країни. Головним завданням системи технічних ЗВО є забезпечення якості освіти, яка відповідатиме ринку праці та особистості в умовах сучасної України.

Таким чином, можна констатувати, що найближчим часом усю вищу технічну освіту потрібно буде перебудувати з науково-практичної на переважно практичну спрямованість зі скороченням навчального часу на оволодіння необхідними практичними компетентностями, адже потрібно буде компенсувати зменшення кількості фахівців для промисловості. Така переорієнтація вищої школи не може не позначитись на якості підготовки фахівців і тут на перший план вийдуть не лише освітні програми, а й якість науково-педагогічного складу закладів вищої освіти.

Стосовно викладацького складу ЗВО, перш за все, постануть питання, які доведеться якимось чином вирішувати:

- кваліфікація викладачів, адже частина досвідчених педагогів виїхала за кордон і не всі з них повернуться в Україну, а частина, загинула в боях, захищаючи країну;
- переосмислення теоретичного та методологічного забезпечення концептуальних засад діагностики й оцінки якості діяльності викладачів вищої школи;
- переосмислення теоретичного та дидактичного забезпечення спеціальних (інженерних) дисциплін, адже жоден технічний ЗВО України не готує таких викладачів;
- реформація системи підвищення педагогічної майстерності професорсько-викладацького складу технічних ЗВО та інші.

Висновки

Існує пряма залежність кількості університетів у країні та якості їх випускників: чим більше ЗВО тим нижчою є якість підготовки фахівців, а це неминуче призведе до їх скорочення. Реформування вищої технічної освіти повинно вже відбуватися з огляду на ті проблемні питання, які час ставить перед Україною, без цього неможливо забезпечити участь випускників наших технічних університетів в ефективній та результативній діяльності по відновленню нашої країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Bondarenko V., Kopytkov D. The teacher of the higher vocational school as a basis of education quality. Вісник ХНАДУ. Харків, 2017. Вип. 77. С. 7-12.

Бондаренко Володимир Васильович – канд. пед. наук, професор, завідувач кафедри філософії та педагогіки професійної підготовки, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, e-mail: vv_bond57@email.ua

Шейн Віталій Сергійович – канд. техн. наук, доцент кафедри технології машинобудування та ремонту машин, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, e-mail: sheinvitalis@gmail.com

Targeted reorientation of the system of higher technical education in accordance with the requirements for the restoration of Ukraine in the post-war period

Abstract

The prospects and urgent needs that the post-war period will put before the system of higher technical education in order to ensure resuscitation processes of restoring the industry of Ukraine are considered.

Keywords: higher technical education, restoration of the country, educational process, training of specialists.

Bondarenko Volodymyr V. – Ph.D., professor, Philosophy and Pedagogy of Vocational Training Department, Kharkov National Automobile and Highway University, Kharkiv, email: vv_bond57@email.ua

Shein Vitalii S. – Ph.D., associate professor, Technology of Machinery Manufacturing and Machine Maintenance Department, Kharkov National Automobile and Highway University, Kharkiv, email: sheinvitalis@gmail.com